

DOMINICA SECUNDA POST PASCHA.

DE BONO PASTORE.

Ego sum pastor bonus (Joan. 10).

Cum Christus coeli, terræque Dominus sit, nostris non eget opibus, nostra non indiget opera, nilque ad sui emolumentum a nobis expectat. Licet autem nec opibus, nec subsidio nostro opus habeat, singulari tamen nos amore prosequitur: utque suum in nos manifestet amorem, varia, nunc nutriti, nunc medici, modo magistri et modo pastoris sortitur nomina; quæ omnia suum in nos amorem mirum in modum patefaciunt. Si esuriamus, ipse se nutritium nostrum dicit: *Ego quasi nutritius Ephraim* (Osee 11, 13). Si animæ et corporis infirmitatibus gravemur, ipse in hunc mundum venit ut medicus, *qui omnes male habentes curavit* (Matt. 8, 16). Si ignorantia tenebris involvamus, ipse se magistrum nostrum exhibet, vultque magister noster esse et vocari: *Vos vocatis me magister et domine, et bene dicitis, sum etenim* (Io. 13, 13). Ac tandem totum genus humanum velut gregem suum inspiciens, se bonum pastorem declarat: *Ego sum pastor bonus*. Non dicit hodie Christus: ego sum iudex, ut adversus vos sententiam dicam: ego sum tyrannus, ut vos opprimam, ego sum Dominus, ut vestra omnia rapiam. Ut nos ad sui amorem alliciat, ait: *Ego sum pastor bonus*. Vere pastor bonus est Christus, qui omnia boni pastoris munera pro grege sibi credito summo affectu obit. Vere pastor bonus est Christus, omniumque pastorum exemplar, ad quod respicere debent omnes animarum pastores, ut ei conformes efficiantur. Eum in hac concione in exemplum ab animarum pastoribus imitandum proponam. *Ave.*

Totus genus humanum grex est Christi Salvatoris, qui tot regimini suo commissas habet oves, quot homines a Deo conditi sunt. Nec ulli melius committi poterant, quam zelantissimo huic pastori, qui gregem suum pavit verbo, prævit exemplo et curavit subsidio. *Gregem quidem suum pavit verbo*, cum in vicis et plateis, in montibus et in cruce populis prædicaverit; apostolosque in universum mundum miserit, ut undique prædicationis sonus audiretur. *Gregem etiam suum prævit exemplo*, cum miranda humilitatis, patientiæ, charitatis, omniumque virtutum exempla semper et ubique ediderit. *Gregem tandem suum curavit subsidio*, cum non solum toto vitæ suæ tempore, pro ovium spurum profectu laboraverit, at etiam pro earum salute acerbam mortem objerit, animamque peramanter posuerit: *Animam meam pono pro ovibus meis* (Io. 10, 14). Ecco qualis pastor fuerit Christus et ecce etiam quales esse debeant pastores animarum. Ut enim suo debite fugantur officio, gregi suo debent verbum, exemplum et curas: vel, quod idem est, gregem suum debent pascere, præire et curare: 1. *pascere* verbo: 2. *præire* exemplo: 3. *curare* subsidio.

I PARS.

Pastores animarum gregem suum pascere debent verbo.

Verbum Dei est animæ cibus; et sicut cibus materialis necessarius est corpori, ita verbum Dei necessarium est animæ. Unde sicut caro sine materiali cibo attenuatur, debilitatur et moritur, ita et anima, si verbi divini cibo non pascatur, arescit et ad omne bonum inutilis efficitur; *quomodo caro per famem sicca et tenuis velut quoddam simulacrum efficitur; ita et anima, si verbi Dei cibo non pascitur, arida, inutilis et ad nullum opus bonum congrua invenitur* (Aug. ser. 56, de tem.). Populus quidem spirituali hoc verbi Dei cibo indiget; quis autem dabit populo hunc panem ad manducandum? Quis exhortabitur eum in omni patientia et doctrina? Ad hoc sane

tenentur omnes prædicatores juxta talenta sibi a Deo concredita. Si enim talentis sibi datis ad proximi salutem non utantur, in eandem forte penam incurrent, quam subiit inutilis ille servus, qui in terra abscondit talentum sibi a domino suo traditum, de quo dicitur, quod æternum adjucatus fuerit suppliciiis: *inutilem servum ejicite in tenebras exteriores* (Matt. 25, 30).

Terribilem hanc sententiam timere quidem habent quotquot a Deo ad apostolicum predicandi munus vocati sunt: at magis trepidare debent animarum pastores, quibus ex officio incumbit onus pasceendi gregem, seu verbum Dei disseminandi. Iis etenim specialiter dicitur: *Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam et annuntia populo meo scelera eorum* (Is. 58, 1). Iis etiam specialiter declarat Spiritus sanctus, quod si culpa eorum perierit impius, quia scilicet noluerit eum monere et exortari in doctrina sana, sanguinem ejus ab iis requiret, seu ab iis rationem exiget animæ illius, quæ culpa eorum perit: *sanguinem autem ejus de manu tua requiram* (Ezec. 3, 18). Timeant ergo pastores illi, qui quasi canes muti latrare non valent: timeant animarum pastores, quibus licet ex officio onus prædicandi et Dei verbum annuntiandi incumbat, eructare nesciunt verbum bonum, populumque defectu cibi spiritualis fame perire sinunt: timeant, ne animarum sua culpa perditarum rationem ab ipsis Deus requirat. Cum Christus Dominus sanctum Petrum universalis Ecclesiæ pastorem instituere voluit, interrogavit illum primo de amore, dicens: *Simon Joannis amas me?* Ideo illum primo de amore interrogat, quia prima virtus, qua florere debent animarum pastores, est charitas in Deum. Postquam semel, bis et ter audivit Christus Petrum respondentem: *Tu scis, Domine, quia amo te*; semel, bis et ter præcepit ei ut gregem suum pasceret: *Pasce oves meas, pasce agnos meos*. Cur toties hæc verba repetit Christus? Cur toties summum Ecclesiæ pastorem Petrum ad pasceendum gregem excitat? Quia postquam animarum pastores Deo reddiderunt quæ Deo debentur, totos se dare tenentur salutis animarum; easque, quantum fas erit, pascerere debent verbi Dei pabulo, ut illas spiritualiter nutriant et salvent. Unde sanctus

Petrus, qui pastorale a Christo onus acceperat, aliis omnibus animarum pastoribus dicit: *pascite qui in vobis est gregem Dei*. Quasi dicat: *pascite gregem curæ vestræ demandatum: pascite eum in doctrina bona et sana: pascite eum, ut Dei voluntati pareatis: pascite eum, ut sanguinem ejus de manu vestra Deus non requirat et ut reprobi non efficiamini*. Castigabat corpus suum D. Paulus, illudque diris cruciabat mortificationibus: *castigo corpus meum et in servitutem redigo*. Cujus rei rationem adducit, dicens: *ne forte cum aliis prædicaverim, ipse reprobos efficiar* (1 Cor. 9, 27). Timebat reprobos fieri apostolos, cum prædicaverit. Nonnulli animarum pastores timere debent terribilem reprobationis sententiam et cum prædicant et cum non prædicant: *cum prædicant*, quia vana, ridicula et exitiosa sæpe prædicant; quia sæpe specialia auditorum vitia magno cum scandalo promulgant; quia non Dei, verum sui gloriam, suamque utilitatem quærunt; vel quia clamant, non ut Deum glorificent, potius ut inordinatarum passionum suarum impetui satisfaciant; hi timere debent, ne a Deo reprobandur, quia gregem non pascent, sed scandalizant; quia populo non panem, seu Dei verbum, sed nugas et commenta quæ passio vel imprudentia suggerit, administrant. Timeant pastores, cum sic prædicant: neque minus ipsis timendum, *cum non prædicant*, quia si parvulis panem non frangant; si pueros, rudes et ignaros non erudiant; si adversus vitia non clament et si defectu pabuli oves eis commissæ pereant, ipsi simul cum ovibus peribunt et reprobanduntur.

Eximius pastor Paulus, congregatis multis, quibus prædicaverat, ait: *Vos scitis quomodo nihil subtraxerim utilium, quominus annuntiarem vobis et docerem vos publice et per domos*. Et paucis interjectis, subdit; *quapropter contestor vos hodierna die, quia mundus sum a sanguine omnium* (Act. 10). O quam felix D. Paulus, qui mundus est a sanguine ovium suarum, et cujus culpa nulla ex ovibus perit! O quam felix etiam quilibet alius pastor, qui cum divo Paulo dicere potest: *mundus sum a sanguine omnium*: vel, *mundus sum a sanguine ovium*, quia nulla ex eis est, cui cibum spirituales non administra-

verim, nullaque ex eis culpa mea perit. Beatus sane ille servus, quem, cum venerit Dominus ejus, invenerit sic facientem, a distribuendo spirituali cibo non desistentem; ac ita verbum Dei annuntiantem, ut ignaros erudiat, rebelles comprimat, peccantes corripiat, nullaque ex ovibus sua culpa pereat. Certa hujusmodi pastorem magna Deus in cœlo dignitate donabit, et *super omnia bona sua constituet eum* (Matt. 24, 41). Væ autem pastoribus improbis, qui plus de venatione, quam de prædicatione satagunt; qui plus de colligendis pecuniis, quam de distribuendo pane spirituali curant; qui toti sibi sunt, suisque temporalibus emolumentis, et parum aut nil de grege solliciti; inde fit, ut eorum culpa oves pereant. Væ his pastoribus, quia de ovibus perditis rationem reddent, ac forte æternis ignibus adjudicabuntur eo quod mundi non inventientur a sanguine ovium suarum. Cum Isaias propheta cœlestes audiisset spiritus summa cum reverentia Deum laudantes, ac ineffabili cordis affectu clamantes; *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituum*; se infelicem censebat, eo quod taceret ipse, nec simili affectu in Dei laudes prorumperet: *Væ mihi, quia tacui*. Pari ratione, quam infelices illi pastores, qui a Dei laudibus abstinent, qui minus religiose preces suas recitant, aut qui aliquam earum partem omitunt! hi sane dicere possent: *Væ mihi quia tacui*. Atque hoc potissimum sibi habent exprobrare muti illi pastores, qui gregem suum Dei verbo pascere, aut nescierunt, aut noluerunt; hoc sane dicere deberent, et hoc quisque eorum in inferno dicit, et millies repetet. Quisque ex his pastoribus in inferno existens mente revolvit quotquot ex ovibus suis defectu pabuli spiritualis perierint, ac secum ipse dicit: si hos et illos homines docuissem mysteria fidei, jam ob suam ignorantiam hic non cruciarentur; si hos et illos impios fortiter corripuissem, a peccatis declinasset et in hunc locum tormentorum non venissent; si verbum Dei disseminassem, tum afflictis, tum infirmis, tum obduratis quibusvis peccatoribus, ac omnibus meo regimini demandatis, ex his multi salvi facti fuissent et ego æternis istis suppliciis una cum illis haud cruciarer; ideo *væ, væ mihi, quia tacui*. Sic clamabant in inferno pastores, qui

oves suas cœlestis doctrinæ pabulo non nutrierant. Itaque, pastores animarum, ne vos frustra peniteat tacuisse, nec in inferno inutiliter dicatis: *væ mihi, quia tacui*; ne taceatis nunc; clamate fortiter, magno cum zelo predicatæ et populi vestri peccata solerter corripite: *Clama, ne cesses*. Clamate, prædicate, peccatores arguite, obsecrate, increpate, ut eos a peccatis revocetis: *predica verbum, insta opportune importuna: argue, obseca, increpa in omni patientia et doctrina*. Nec dicatis, duros et rudes esse auditores vestros: quia non omnes auditores vestri tales sunt; et si ex his aliqui sint duri, qui verbo Dei resistant, alii dociles inveniuntur, quorum aliquis benigne recipiet verbum et ex eo plurimum eliciet emolumentum. Insuper mementote, quod si prima, secunda et tertia vice peccatori non suadeatis, ut derelinquat vias suas, forte quarta vel quinta vice, vel cum Deo placuerit, rebelles et indurati quique peccatores vel totaliter convertentur, vel saltem minus peccabunt. Ideo vir constanter verbo Dei oves pascite, monete, corripite et expectate in omni patientia et longanimitate. Ne despiciatis pauperes; quia talium magis quam aliorum est regnum cœlorum; et Christus missus est præcipue, ut pauperibus evangelizaret: *Spiritus Domini super me, evangelizare pauperibus misit me* (Luc. 4, 18). Nec dedignemini fidei elementa pueros docere: hoc etenim facere non dedignati sunt Apostoli, necnon insignes Ecclesiæ Doctores; et de Joanne Gersono cancellario parisiensi fertur, quod hoc munus sæpe et jucunde obire solitus sit. Cumque obtrectarent nonnulli, tamquam hoc munus tanto viro indignum esset, ad Christum orationem suam dirigens, ait: « O Bone Jesu, quis ultra post te verecundabitur esse humilis ad parvulos, quando tu usque ad castissimos puerorum amplexus brachia inclinas et circumligas? Absit ergo, ut indignum sit parvulorum animas plantare et rigare. Venite igitur parvuli ad me; ego vobis doctrinam, vos mihi orationem impendetis: sic Angelos nostros vicissim lætificabimus ». Sic, o pastores, non solum magnos, etiam parvos ac omnes curæ vestræ demandatos pascite et verbo salutis imbuite. Cumque id perfeceritis, attendite quod

ulterius animarum pastores gregem suum *vigili studio debent præire exemplo.*

II PARS.

Pastores animarum gregem suum debent præire exemplo.

Muneri suo non satisfacit animarum pastor gregem verbo tantum pascendo; quid enim proderit verbo docere, si exemplo non confirmet quod dicit? Quid proderit, si unum dicat et aliud operetur? Qua ratione docebit alios mundi divitias, delicias et honores contemnere, si ipse ea quærat et ambiat? Quomodo humilitatem suadebit superbus, castitatem libidinosus, liberalitatem avarus, mansuetudinem iracundus? Quid proderit, quod verbis quid agendum sit dicat, si operibus contradicat; hoc quidem parum, aut nihil prodesset. Imo qui unum prædicaret et aliud faceret, daret auditoribus occasionem murmurandi ac dicendi: *Qui prædicat non furandum, furaris: qui dicit non mæchandum, mæcharis* (Rom. 2, 21). Et ideo dixit S. Hieronymus: *Non confundant sermonem tuum opera tua: ne cum in Ecclesia loqueris, tacitus quilibet respondeat: Cur ergo hæc quæ dicit, ipse non facis?* Hoc sane dicerent auditores, si pastor exemplo suo et bonis moribus non prælueret: propterea pastor virtutibus et exemplo suo gregem anteire debet, ut verbum prædicationis cum fructu ostendat. Ad hæc pastor oves, seu eos, qui regimini ejus subduntur, debet etiam virtutibus anteire, ut eos ad bonum peragendum alliciat. Ut enim præclare dixit Plutarchus: *efficacissimum exhortationis genus est, id principem facere, quod ab aliis fieri velit.* Dic tu, quod efficacissimum exhortationis genus est, id pastorem facere, quod ab aliis fieri velit, quia pastorum exempla subditos alliciunt ad id faciendum quod a pastoribus fieri vident: et erubescerent subditi, si bonum non operentur, quod prosequuntur pastores, ac si iisdem non incumbere virtutibus, quibus pastores fulgent.

De Agesilao Lacedæmoniorum principe fertur, quod cum milites suos ad aliquod opus peragendum inducere vellet, primus ipse coram illis ad tale opus perficiendum se accingeret: quo exemplo milites ejus, quasi pudore suffusi, ad idem opus agendum stimulabantur, moxque manum operi admovebant. Idem sane accidit animarum pastoribus: cum enim actionibus humilitatis, patientiæ, mansuetudinis, charitatis et aliarum virtutum hi se exercent, fideles eorum curæ commissi ipsorum exemplo ad similia agenda excitantur; et erubescerent, si pastorem præclaris virtutibus insignitum aliquo modo non imitarentur. Erubescerent subditi, si essent gulosi coram pastore abstinentiæ virtute insignito; si essent immodesti coram pastore modestiæ virtute prædito; si loquaces coram pastore taciturno; si superbi sub pastore humili; quia, ut ait S. Bernardus, *erubescunt superbi esse discipuli, si eos in humilitate processerint magistri.* Narrat Diodorus Siculus, quod aulici regum Æthiopiæ indecorum arbitrabantur, si rege eorum claudo vel monoculo, ipsi recte incederet et duos oculos haberent: *turpe existimabant, rege claudo, non omnes amicos claudos esse.* Sic erubescerent, turpiusque censerent inferiores bene morati, si pastore præclaris virtutibus fulgente, ipsi iisdem non incumbere. Oves ergo suas exemplo antecant pastores; ac ferventer omnis virtutis actibus incumbant, ut rubore perfusi subditi ad similes actus eliciendos excitentur. Hac quoque de causa pastores bono exemplo oves præire debent, *quia oves in pastores respicere solent, eorumque sive bona sive prava exempla imitari.* Quod præclare docet sanctus Dionysius, cum pastorem animarum vocat *speculum subditorum*: pastores enim animarum sunt vere subditorum specula, quia sicut ad presentiam speculi faciem et gestus suos componere solent mulieres; ita ad vitam, mores et actiones pastorem se componere solent, qui eorum regimini subduntur; eosque mores sive bonos, sive malos ut plurimum induunt subditi, quos in pastoribus apprehendunt. Unde dicit Spiritus Sanctus, quod *qualis rector est civitatis, tales et inhabitantes in ea* (Eccli. 10, 2). Quod et de pastoribus animarum dicendum; qualis enim pastor,

tales sunt et oves: si pastores sint humiles, mansueti, casti et sobrii, tales etiam esse solent subditi; et e contra, si pastores sint elati, superbi, discordes et libidinosi, iisdem plerumque scatent vitiis, qui eorum curæ demandantur: tales oves, qualis pastor, qui illas præit. Quod quam verum sit ut pateat, non displicebit hic adducere Dionysii Syracusani exemplum; de quo refert Plutarchus, quod relicto philosophiæ studio, cui plurimum deditus fuerat, ad fœdas voluptates et ad delicias, quas nec nominare licet, declinaverit. Hunc autem et bene et male agentem imitati sunt ejus aulici, sequæ totos ad ejus mores finxerunt. Cum enim potentissimus ille princeps litterarum studio incubuit, ipsi etiam litteris dederunt operam; cum vero ille libidinibus adhaesit, adhaeserunt et illi. Ecce quid accidere soleat omnibus animarum pastoribus: qualis enim pastorum est vita, talis et esse solet vita gregis: quales sunt pastoris mores, tales et illorum, qui ejus regimini subsunt; superiorum namque actiones plerumque imitantur subditi, eorumque moribus conformari solent; et præcipue cum pastores liberiori vite indulgent et aliquid mali perpetrant. Videte quid factum sit, nato Christo. Narrat sacer Textus, quod cum audiisset Herodes, natum esse regem Judæorum, ille *turbatus est, et omnis Jerosolyma cum illo* (Matth. 2). Quod turbetur Herodes, non est mirum: etenim timet, ne rex ille recens natus eum e solio deturbet, eumque regno spoliaret. Cur autem timet et turbatur Jerosolyma, quæ civitas regis magni est, et quæ Christi Salvatoris adventum diu concupierat, summoque affectu optaverat? Gaudere debebat Jerosolyma et non trepidare; lactari et non turbari: cur ergo trepidat, et turbatur simul cum Herode? Hujus rei causa est, inquit Bernardus, quia Jerosolymitani iniquo se regi conformant, eumque imitantur: *videte, fratres, inquit, quantum noceat iniqua potestas, quomodo caput impium subditos quoque suæ conformat impietati* (Serm. 3 de Epiph.). Idem plane in qualibet communitate et in quocumque grege accidere solet: inferiores enim superiorum, pastorumque suorum exempla speculari solent; et si eos superbos, avaros, libidinosos, ebriosos, vel aliis vitiis deditos adnotent, eos imitantur. Quod si

quis eos de superbia, avaritia, libidine, vel alio quodam vicio corrumpere velit, respondent: cur non faciam quod facit pastor meus? Videant pastores quanta cura conari debeant, ne prava, verum bona gregi exempla exhibeant. Et hoc adhuc magis agere tenentur, quia malæ pastorum actiones, pravaque eorum exempla *sunt quasi pestes, quæ gregem infestant et ad vitia pertrahunt*. Fatentur omnes, sensum et cogitationes hominis ad malum prona esse; ac quemque prava sua propensione ad malum facile trahi. Si autem qui ex se ad malum est propensus, pravo etiam pastoris sui exemplo ad illud alliciatur, quid non faciet? in quod peccatum non incidet? Nullum sane tam grave, tamque turpe scelus, ad quod non trahatur. Enimvero ait S. Chrysostomus: *si etiam sine exemplis mala homines per se facile inveniunt; quid non facturi existentur, si pravo aliorum exemplo ad perniciosos actus invitentur?* (de Provid. 1). Quasi dicat, nullum esse malum, ad quod perpetrandum non sit paratus qui pravo aliorum ducitur exemplo. Quod præcipue fatendum de pravis pastorum exemplis, quæ habentur quasi pestes, a quibus grex inficitur et clientum mores corrumpuntur. Et ideo hujusmodi pastores non in veritatis et justitiæ, sed in pestilentiæ cathedra sedere dicuntur: quia scilicet prævæ eorum actiones instar pestis inferiorum mores corrumpunt; hi, inquit Hugo a S. Victore, in cathedra pestilentiæ sedent, *quia pravorum opus in exemplum veniens, plures corrumpit. Sicut enim pestilentia facile et efficaciter illos corrumpit, quibus adhæret; sic malum exemplum facile et efficaciter noceat* (Serm. 1). Igitur, o pastores, a pravis quibusque actionibus, velut a contagiosa peste, abstinete; nullum in vobis videatur pestilens exemplum; bonis exemplis præluceat et gregem anteite. Ad hoc mille rationibus adduci debent animarum pastores; verum ne in infinitum mea protendatur oratio, præcedentibus unicam subjungam, ac dicam, pastores bonorum operum exemplis gregem præire debere, ne a Deo maledicantur. Hen! si olim maledixerit Deus pastoribus Israël, eo quod gregi necessaria non suppeditarint, dicens: *quod infirmum fuit non consolidastis et quod ægrotum non sanastis* (Exec. 34);

quanto majori ratione iis maledicet animarum pastoribus, qui oves pretioso Christi sanguine emptas non solum non paverunt neque curarunt, sed, quod pejus est, pravis eas exemplis ad vitia et ad tartara duxerunt? Certo durissimum in hujusmodi pastores imminet Dei iudicium: *iudicium durissimum his, qui præsunt, fiet* (Sap. 6). Durissimum et formidandum in eos erit Dei iudicium, quia æterna haud dubie maledictione ferientur; audientque Christum iis dicentem: *discedite a me maledicti in ignem æternum*. Quod ut vitare valeant, gregem præire studeant exemplo, *ac etiam curare subsidio*.

III PARS.

Pastores animarum gregem suum debent curare subsidio.

Pastores animarum a Deo et Ecclesia instituntur, non ut tota die quiescant, non ut turpi otio indulgeant, non ut somno gravi usque ad prandium sopiantur, non ut longe a commisso sibi grege divagentur, non ut lac et lanam solummodo curent, non ut seipsos et consanguineos opibus et honore impleant, non ut iniquis litibus gregem conturbent, dissipent et vastent; imovero ut portent pondus diei et æstus; ut infirmos visitent, mostos consolentur, pauperum necessitatibus occurrant, pusillanimes ad virtutis amorem excitent, peccatores a viis iniquis avertant; ut evellant et destruant, ædificent et plantent; ut gregi summa cura invigilent; ut enim erga illum omnia charitatis officia sedulo impendant. Ut enim ait S. Joannes Chrysostomus (hom. 29 in ep. ad Tom.), *non est boni pastoris quiescere; sed pro grege sibi credito laborare*. Hæc est differentia inter bonum et mercenarium pastorem, quod mercenarius nil est curæ de ovibus, sed de lucro et honore: *non pertinet ad eum de ovibus*. Fame pereant oves, infirmetur, peccatis obruantur; officiis divinis non intersint, diebus festis a sacrosancto missæ sacrificio absint, animam salutari penitentiae baptismo mun-

dare negligant, ad sacram Synaxim etiam tempore paschali minime accedant; de his non curat mercenarius; tantummodo cogitat de mercedo, de lucro, de ditandis parentibus et de facultatibus ampliandis: *non pertinet ad eum de ovibus* (Joan. 10, 13). Econtra vero bonus pastor ovium cure totus incumbit; in omnibus necessitatibus sive spiritalibus, sive temporalibus eis subvenit; quod infirmum esse consolidat, quod ægrotum sanat, quod contractum alligat, quod dispersum querit; ac omnibus modis gregi subvenit, quasi de eo rationem redditurus: *ipsi pervigilant, quasi rationem pro animalibus vestris reddituri* (Hebr. 13). O quam recte sapiunt qui non mercenarios, sed bonos pastores imitati ovibus debita subsidia non denegant, ut supremo iudici sui muneris rationem reddere valeant. Bonus pastor debet esse paratus ad dandam propriam vitam pro ovium sibi commissarum salute, ut docet Christus: *bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis*. Hoc facit bonus pastor; idemque præstare tenentur omnes animarum pastores, cum de ovium salute agitur. Majus enim bonum est ovium æterna salus, quam temporanea pastoris vita: ideo sanguinem, vitamque profundere tenentur pastores, cum id requirit animarum ipsis demandatarum salus. Neque semel tantum hujusmodi obligatio ipsis incumbit, verum etiam millies, si fieri posset: *bonus pastor, inquit Chrysostomus, innumeris etiam mortibus seipsum pro ovibus exponere debet*. Si autem animarum pastor pro grege vitam dare teneatur, cum id necessitas exigit, quanto magis pro ovibus necessitatem patientibus se suaque omnia insumat oportet? quanto magis tenetur oves esurientes pascere, errantes reducere, infirmas curare? quanto magis in spiritalibus et temporalibus ovium necessitatibus labores et temporalia bona iis impendere debet? Animarum pastor super se primo et deinde super gregem vigilare tenetur. Super se quidem primo, ut salutis suæ consulat: deinde super gregem; non ut oves suas temporalibus bonis spoliet, non ut scrutetur, quid lanæ, quid pinguedinis, quid lactis ex hac, et illa gregis sui ove elicere possit; sed vigilare super gregem, quasi de qualibet ex ovibus suis rationem Deo

redditurus: *ipsi pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri* (Heb. 13, 17). Dic, queso, o pastor, quomodo super gregem vigilaes, si certo scires et sedulo cogitaes, te brevi moriturum, Deoque de grege rationem redditurum? Quomodo pauperum necessitatibus subvenires? quomodo infirmos inviseres? quanto fervore sacramenta administrares? quanto zelo peccatores ad viam salutis reducere conareris? quanto studio pro cuiusque salute laborares? Sic, sic gregi invigilare et pro grege laborare satage, quia brevi moriturus es et de grege Deo rationem reddes. Egregium vigilantis pastoris animarum exemplum habemus in Jacob, pecorum pastore, qui ovium sibi concreditarum socero suo Labam reddens rationem, ait: *viginti annis fui tecum; oves tuæ et capræ steriles non fuerunt, arietes gregis tui non comedi, nec captum a bestia ostendi tibi; ego damnum omne reddebam. Die noctuque æstu urebar et gelu, fugebatque somnus ab oculis meis* (Gen. 31, 38-40). O quam vigilans, o quam indefessus pecorum pastor extitit Jacob! Unde ait S. Gregorius (ep. 48); *si sic vigilat et laborat, qui pascit oves Labam, quanto labore quantisque vigiliis debet intendere qui pascit oves Dei!* Vigilate ergo pastores, strenue laborate pro Dei ovibus vobis commissis, de quibus ratio aliquando vobis erit reddenda. Omnes animarum pastores sunt patres spirituales respectu ovium suarum; quia vero major matrum, quam patrum, in filios est vigilantia, majorque cura et sollicitudo, optabat divus Augustinus, ut omnes animarum pastores essent quasi matres gregis sui; volebatque idem sanctus Doctor ab omnibus suo regimini commissis ut mater inspicere, dicens: *me putate matrem animarum vestrarum*. Videte, queso, quanto affectu, quanta sollicitudine, quantoque labore matres filios enutriendis, educandis et ditandis incumbant; attendite, quid non faciant matres pro filiis, cum infirmantur, cum ab inimicis persecutionem patiuntur, cum in vitæ periculo versantur; investigate, quot noctes insomnes ducant, quot labores obeant, quot subeant pericula, ut sua filiis subsidia præsentent; tota fere matrum cura filiorum solatio et subsidio incumbit. O animarum pastores, estote matres erga

greges; hoc pro ovibus agite, quod pro filiis faciunt matres: quamlibet ex ovibus vestris, ut filium inspicite; pro quolibet ex his, qui curæ vestræ sunt demandati, sic vigilate, sic laborate, ac si vester esset filius, ac tanto cordis affectu pro grege laborate, ut vos oves non solum ut pastorem et patrem, etiam ut matrem inspiciant et estimant: *me putate matrem*. O quam infelices pastores illi, qui non sunt quasi matres spirituales respectu gregis! Quam infelices, quibus de grege vix ulla sollicitudo, et qui ei in necessitatibus, tum corporalibus, tum spiritualibus, non subveniunt! Infelices quidem hi, quia quotiescumque de bonis ecclesiasticis comedunt, iudicium sibi manducant. Sicut enim qui indigne manducat corpus Christi, *iudicium sibi manducat*; ita et cum pastor, qui gregem non curans de proventibus ecclesiasticis pascitur, iudicium sibi manducat: *indignus lacte et lana convincitur, si non pascit oves. Si non vigilat in custodia gregis, iudicium sibi manducat*. Hujusmodi sane pastores iudicium sibi manducant et ad extremum Dei iudicium tremebundi accedunt, ut ultimam condemnationis sententiam audiant. *Venient ante tribunal Christi: audietur populorum querela gravis; accusatio dura eorum, quorum vivere stipendiis, nec diluere peccata; et eorum, quorum facti sunt duces cæci, fraudulentum mediatorum* (S. Bern. in decl.). Auditus autem his accusationibus, ad æterna inferni supplicia condemnabuntur. O inique pastor, quid tunc tibi proderit divitiis, et deliciis affluxisse? *Quid tibi, insipiens, delicie sapiunt. Quid cæcos tuos delectant oculos divitiæ illæ, quibus mercaris tam grave iudicium?* Certe tunc optabis pecunias in mundo non congregasse, ac de bonis Ecclesiæ ea solummodo sumpsisse, quæ victui et vestitui necessaria erant. Tunc te tædebit, non vestisse gregem verbo, exemplo non illum præsisse et non illum curasse subsidio. Fac nunc quod tunc perficisse velles in hoc mundo. Imitare Christum, qui gregem suum pavit verbo, prævit exemplo, curavit subsidio; et postquam illum imitatus fueris hic in terris, cum illo regnabis in cælo. Amen.

DOMINICA TERTIA POST PASCHA.

DE LACRYMIS.

Plorabit et flebitis vos, mundus autem gaudebit
(Joan. 16, 20).

Pro famulis sive propinquis mortuis et pro modico pecuniæ detrimento lugere solent homines; animam autem quotidie perdentes, hoc damnū ne cogitant quidem. Certe sterilis est omnis effusio lacrymarum, quæ ob temporalium bonorum jacturam fit; inanes lacrymæ, quas damnū vel temporale quoddam incommodum extorquet: nec enim pro his rebus, at pro commissis peccatis flendum. Ista potissima et quasi unica fletuum nostrorum debet esse causa: *flere debemus peccata quæ commisimus*, inquit divus Augustinus: *iste fletus sit panis noster, quem die ac nocte comedere debemus* (Serm. 11 ad fr. de er.). Et divus Bernardus explicans illa divi Paula verba, *flere cum flentibus*, ait: « numquid Apostolus præcipit flere temporalium rerum amissionem, filiorum mortes, morborum vim, gravitatem inopiæ, aut fortium potentiam? Absit. Plorandi enim sunt qui taliter plorant: nam religiosa tristitia, aut alienum peccatum luget, aut proprium ». Non de externis, sed de internis lachrymis, seu quod idem est, de interiore dolore intelligenda sunt allata sanctorum Augustini et Bernardi verba; quorum ingenio ut me componam, de detestatione et dolore peccati sub nomine lacrymarum disseram; maximeque earum, si pro peccatis fundantur, utilitatem explicare conabor. *Ave.*

Non facile capere possumus, quot et quanta ab elementis percipiamus emolumenta, et præcipue ab aqua, quæ sitim

extinguit, febris æstum mitigat, aridam fructificare facit terram, aliaque multa ad hominum utilitatem efficit; ex quibus tria solummodo recensebo, quæ mihi nunc menti occurrunt et quæ proposito meo opportune memini. Hæc autem sunt; quod aquæ naturales, quas ad usus nostros Deus nobis providit, habent virtutem lavandi, extinguendi et portandi: habent virtutem lavandi sordes, extinguendi ignem et portandi homines, naves et mercēs in varias orbis partes. Magna sane aquarum illarum utilitas, cum sordida quæque lavare valeant; cum ignem nostrum sublunarem facile extinguant; cumque onera, quantumvis gravia, in varias et dissitas provincias facillime deferant. His aquis tamen aliæ habentur longe utiliores, lacrymæ scilicet, quia lavant, extinguunt et portant: 1. lavant sordes peccati; 2. extinguunt ignem inferni; 3. portant ad regnum Dei.

I PARS.

Lacrymæ lavant sordes peccati.

Quanta sit turpitudine animæ existentis in statu peccati mortalis, quantæ sint sordes criminum, quibus inquinatur, haud facile concipimus. Jam sciunt cuncti hujusmodi sordes lavari baptismo, martyrio et Christi passione. Quod autem mirum est, in lacrymis ex corde contrito manantibus est quodammodo virtus baptismi, martyrii et passionis Christi: quia hæ lacrymæ lavant criminum sordes 1. sicut baptismus; 2. sicut martyrium; 3. sicut Christi passio.

1. Certum est, quod per baptismi susceptionem omnia eluantur peccata, etiam actualia. Baptismus enim *est mors criminum*, quia mox ut recipitur, in suscipientis anima omnis culpa tollitur et penitus abluitur, ita ut homo post baptismi debitam receptionem, ab omni macula et sorde peccati liber remaneat. Etsi anima originali simulque turpibus et enormibus quibusque aliis criminibus fœdetur, tanta est baptismi efficacitas,

ut has omnes sordes facillime tollat, animamque ab iis mundam et immunem efficiat: *effundam super vos aquam mundam et mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris* (Ezec. 36, 25). O mirabilem baptismi virtutem! o mirandam etiam lachrymarum hominis poenitentis et contriti vim! qua tanta est, ut sint quasi alter baptismus, quo omnes penitus peccati sordes post baptismum contractæ eluuntur et mundantur: *est et baptismus aliquis in compunctione cordis et lacrimarum assiduitate* (S. Ber. ser. 1 in octav. Pas.). Erraret qui aquam rosaceam, aquam cinnamomi, violarum, vel aliam, per alembicum, vel arte chymica expressam ad baptizandum assumeret. Ast aquæ illæ, quæ ex corde hominis poenitentis ab ardentissimo Dei amore educuntur et per oculos eliquantur, animam baptizant et ad omnium peccatorum sordibus lavant. Hæ sunt aquæ lustrales saluberrimæ, quæ omnis peccati maculam ab anima tollunt: *o aqua salutaris, per quam omne peccatum destruitur* (S. Aug. ser. 11 ad Frat.). His aquis S. Petrus post trinam Christi negationem baptizatus est. Graviter quidem in Christum peccaverat, cum eum ter negavit; triplici hac negatione animam suam coinquinarat; jamvero amare flevit et lachrymis ejus ex corde contrito manantibus, veluti baptismis, omnes peccatorum ejus sordes lotæ sunt: *felices, sancte Apostole, lacrymæ tuæ, quæ ad diluendam culpam negationis, virtutem sacri habuere baptismatis* (S. Leo. ser. 9 de Past.). Eandem virtutem habuere lachrymæ Magdalenæ poenitentis. Erat illa *mulier in civitate peccatrix*, quæ multis enormium peccatorum sordibus animam suam fœdaverat; mulier illa, quæ graviter peccaverat, amarissime flevit; ejusque lacrymæ non modo lavandis Christi pedibus inservierunt, verum et sacer fuere baptismus, quo peccatricis anima lota, omniumque criminum ejus sordes purgatæ sunt: *Dominicos pedes lavat lacrymis, crinibus tergit; in peccatricis caput purgandis criminibus refluens unda, ut suo fonte mulier in novum baptismum suorum dilueret illuviem peccatorum* (Chrys. serm. de Mag.). Iste lachrymarum baptismus non est quidem sacramentum a Christo Domino institutum: in aliquo tamen

baptismi sacramentum excedere videtur; quia baptismus, ut sacramentum, iterari nequit; baptismus vero lachrymarum est iterabilis. Quotiescumque enim quis peccaverit, toties peccatorum suorum sordes abluet, si de iis doleat et lachrymas ex corde contrito manantes effundat. Hæ lachrymæ sunt *felix lavacrum, quod toties valet ad purgandum, quoties purgari indiget cor humanum* (S. Aug. serm. ad Fr.). Lachrymæ ergo lavant criminum sordes sicut baptismus: *eas etiam lavant sicut martyrium*.

2. Omnibus notum est, martyrio cuncta ablui et deleri peccata: eo ipso enim quo quis martyr pro Christo occumbit, anima ejus ab omni peccatorum sorde libera ad cælum evolat. Unde martyrium vocari solet baptismus sanguinis, quia martyrium velut alter baptismus non per aquam, sed per fusum sanguinem omnes abluit peccatorum sordes. Quod autem mirum, eadem est lachrymarum ac martyrii virtus; nam lacrymis quasi baptismis sanguinis, omnia lavantur peccata. Non loquor de muliercularum illarum lacrymis, quæ flent ex impetu naturæ, et ut sibi satisfaciunt; verum de lacrymis ex corde contrito procedentibus; *istæ lacrymæ*, inquit Chrysostomus, *sunt velut baptismus sanguinis*, quia scilicet omnes criminum sordes abluunt sicut martyrium, quod est baptismus sanguinis. Ad cujus rei probationem affert Chrysostomus, S. Petri et S. Mariæ Magdalenæ exempla, dicens; « si martyres effundunt sanguinem, peccatores effundunt lacrymas. Meretrix illa non fudit sanguinem, sed fontes lachrymarum profudit, et delevit peccata sua. Petrus amare fudit lacrymas, et abstersit peccatum; quia *istæ lacrymæ sunt velut baptismus sanguinis* (in Ps. 50) ». O mirandum lachrymarum virtutem! Non omnes ad martyrii palmam vocantur, non omnibus datum est pro Christo sanguinem fundere; omnibus datum est lacrymari, de peccatis dolere, et criminum suorum sordes lacrymis abluere: ergo lavate lacrymis maculas criminis, sacrum ex lacrymis vestris vobis conficite lavacrum; animarum vestrarum maculas baptismis lacrymarum abluite. Cum quis novit se aliqua in facie deturpari macula, statim eam lavat; sic statim atque ali-

quam peccati maculam animabus vestris inhærentem noveritis, amare flete, hisque lacrymis sicut martyrio, et sicut baptismo sanguinis, omnia peccata vestra abluentur. Dum autem lacrymæ lavant crimum sordes sicut martyrium, *lavant etiam eas sicut Christi passio.*

3. Certum est, virtute passionis Christi omnia hominum abstergeri peccata; aut saltem in passione Christum obtulisse pretiosissimum suum sanguinem, ut eo omnia lavarentur. Et ideo ait S. Ioannes Evangelista, quod Christus laverit nos a peccatis nostris in sanguine suo; *lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo* (Ap. I, 5). Magna quidem hæc passionis Christi virtus; at magna etiam virtus lacrymarum ex corde contrito pro peccatis fusarum. Sicut in passione Christus ex suo sanguine lavacrum fecit, quo omnium hominum crimina lavarentur; ita et lacrymæ pro peccatis fusæ quasi lavacrum animas ab omni inquinamento peccati lavant; et ut ait S. Chrysostomus, lacrymæ non aliqua dumtaxat, sed omnia quæ in anima sunt, peccata abluunt: *lavant lacrymæ congeriem peccatorum.* Unde D. Augustinus ait, quod *lacryma est passionum Christi vicaria.* Lacrymæ enim sunt passionis Christi vicariæ, quia in passione obtulit Christus pretiosum suum sanguinem, tanquam sacrum lavacrum, quo ablui possunt omnes peccatorum sordes: et lacrymæ, tanquam passionis Christi vicariæ, virtute sanguinis illius in cruce fusi, nos a peccatis omnibus abluunt. Miramini lacrymarum virtutem, quæ tanta est, ut omnium criminum sordes abluant. Itaque lacrymas fundite non ob propinquorum mortem, vel ob temporalium bonorum jacturam; verum ad delenda in vobis peccata, et ad tollendas ab animabus vestris horrendas criminum sordes; *tristitia enim nobis data est non ut in morte, aut in alia re deileamus; sed ut deileamus peccata* (Chrys. ho. 5. ad Pop.). Audite Christum prohibentem mulieribus, ne super ipsum lacrymas fundant; *nolite flere super me.* Cur, o bone Jesu, flere super te vetas? Tu fundis sanguinem, et nos lacrymas fundere prohibes? Omnia ludent elementa, vel ipsa plorant saxa; et nos pro quibus gravissima pateris, nec flere permittis?

Non prohibet lacrymas Christus; indicat, ipsi gratius fore, si super nos, et ad delenda nostra crimina, quam si super ipsum eas fundamus, unde subdit: *sed super vosipsas flete.* Heu! si arguantur flentes Christum, eo quod præstet lugere propria scelera, quid sentiendum de his, qui deflent, scorta a se auferri; qui deflent, occasiones peccati a se violenter tolli; qui deflent, mancipia diaboli a se morte separari? Hi certe stultissimi habendi nos autem, si sapiamus, super nosipsos flebitus, ut peccata nostra abluamus. Hic debet esse scopus, hic finis, hoc objectum lacrymarum nostrarum. Peccasti? plora, et toto corde ingemisce, ut peccata lavas et deleas. Uberes David fundebat lacrymas: *exitus aquarum*, inquit, *deduxerunt oculi mei* (Ps. 118). Ad quid tot ejus lacrymæ? Cur ita flet? Quid ploras, rex sanctissime? Num Bethsabeam repentina morte sublata? Num filium, aut filiam extinctam? Num ab hoste profligatum exercitum? Num ob falsorum amicorum coniurationes? Num ob persecutionem, quam a vassallo tuo pateris? Audite Ambrosium (in Ps. 118), causam lacrymarum Davidis explicantem: *a sancto viro*, inquit, *plus culpa, quam ærumna defletur.* Flet, et exitus aquarum deducunt oculi ejus, ut peccata abluat, quæ perpetravit non custodiendo Dei legem? *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.* Ecce illicitum et motivum, quo ad fundendas lacrymas adduci debemus; non quia puer mortuus, non quia ablata facultates, non ob damnum aliquod temporale; expedit flere ad abluendam animam a peccatis in Deum commissis. Flete ergo ob peccata; flete, et interius flete, seu internus vester sit dolor de peccatis; et hæc lacrymæ peccatorum vestrorum sordes lavabunt, *ac etiam ignem inferni extinguent.*

II PARS.

Lacrymæ extinguunt ignem inferni.

Erraret gravissime, qui verum dolorem, scelerum expiatorem, in solis exterioribus lacrymis statueret. Licet enim externa illæ lacrymæ interni doloris aliquando sint signa, sæpe tamen ex complexione tenera et humida, sæpe etiam ex motivo mere naturali promanant, et huiusmodi lacrymæ, quantumvis copiosæ, nec minime venialis peccati maculam abluere valent. Unde D. Augustinus non externas, sed internas a Deo petebat lacrymas, dicens: *da mihi, queso, Domine Jesu, lacrymas ex toto affectu internas*. Verus hic et internus dolor de peccatis, internæ illæ lacrymæ descendunt usque ad infernum, tantaque illarum est virtus, ut inferni ignem extinguant; 1. si multæ sint: 2. etiamsi paucæ sint: 3. etiamsi unica sit.

1. Multas in inferno lacrymas fundunt damnati; ibi amare et uberrime flere: *ibi erit fletus et stridor dentium* (Matt. 22, 13). Hæ tamen lacrymæ, licet plurimæ, tartareum non extinguunt ignem, quia ex corde contrito non procedunt. Hunc etiam ignem extinguere non valent rivi, neque flumina ad infernum usque deducta; tantum lacrymæ e contrito corde manantes facile hunc extinguunt: *lacrymæ rigant cælum, diluunt terram, extinguunt gehennam* (Chrys. serm. 93). Peccaverat David, et in inferni rogam mitti timebat; ast multis lacrymis, quas fudit, paratum sibi tartareum ignem extinxit; *tales lacrymæ, quales erant Davidis, ipsum etiam gehennæ incendium norunt extinguere*. Flete similiter vos, qui peccastis, flete, et toto corde ingemiscite; flete interius, totoque corde vos peccasse peniteat: et hæ lacrymæ inferni ignem vobis extinguent, in quem non mittimini. Præclare dixit D. Augustinus, alios flere *gemitu carnis* et alios *gemitu cordis*. Flent multi, aut quia infirmantur in corpore, aut quia litem perdididerunt, aut quia diruta sunt prædia, aut quia ablata fa-

cultates, aut quia a magnatum gratia ceciderunt, aut quia optatam dignitatem non sunt consecuti, aut quia a deliciis, quas ambierant, destituti sunt hi omnes flent *gemitu carnis*; eorumque lacrymæ inferni ignem extinguere nequeunt. Plangunt alii ex Dei amore, vel ex dolore interno de peccato in Deum perpetrato, et isti flent *gemitu cordis*, isti flent sicut David, cujus lacrymæ ex intimo corde manabant. *Rugiebam a gemitu cordis mei*. Flete sicut regius ille vates; amaras, multasque ex corde manantes simul cum illo effundite lacrymas, et hæ lacrymæ ignem inferni vobis extinguunt: *tales lacrymæ, quales erant Davidis, ipsum etiam gehennæ incendium norunt extinguere*. Quanquam vero tot lacrymas non fundas, quot fudit ille propheta; licet paucas fundas, modo ex corde contrito procedant, inferni ignem extinguunt: lacrymæ enim hunc extinguunt ignem, *etiamsi paucæ sint*.

2. Adversus Deum graviter peccaverat Magdalena, criminibus suis in inferni rogam mitti juste meruerat; ipsa tamen paucis lacrymis, quibus Christi pedes rigavit, accensum hunc rogam extinxit: *meretrix illa lacrymis unius horæ, sed fervidis, rogam extinguit peccatorum* (S. Antioe. hom. de comp. cor.). Imitamini Magdalenam penitentem: amaras ex corde elicit lacrymas, et licet innumera, eaque gravissima peccata perpetraveritis; licet jam accensus sit tartareus rogam ad vos devorandos, paucis eum lacrymis exinguetis: *rogam peccatorum extinguimus, non jam aquis multis, sed lacrymis paucis* (Chrysost. hom. 5 de penit.). Flammæ et Babylonica fornace exundantes, adstantes ministros penitus consumpsere, ac in cineres redegere: Regi tamen propius accedenti nec minimum damnum intulere. Cur ignis hic regem a ministris discernit, illoque illæso, ministros absumit? Respondet Chrysostomus, regem sceleris sui penituisse, nec illum attingere potuisse flammam fornacis, quia lacrymantem oculos præferebat; *non pertimescebat flammam comburentes, qui secum ferebat lacrymas eas extinguentes* (hom. de 3 puer.). Ecce veram figuram flammarum fornacis tartareæ, quæ peccatores, qui dum hic viverent penitentiam non egerunt, absumunt; veros pe-

nitentes nequaquam attingunt, quia isti paucis lacrymis has sibi flammam extinxerunt: *rogum peccatorum extinguimus lacrymis paucis*. Cum sanctissimus præsul Mamertus civitatem viennensem in Gallia gravi incendio vastari videret, ad fontes et ad flumina currentes monuit; *hoc incendium aqua potius oculorum, quam fluminum restinguendum*. O peccatores, portentosus in inferno ad vos æternum cruciandos accensus est rogus: hic est ignis, quem adversum vos accendit Deus in furore suo; in promptu habetis aquas ad hunc ignem extinguendum idoneas, lacrymas scilicet: *hoc incendium aqua oculorum est extinguendum*. Vel paucas ex magno cordis dolore lacrymas fundite, et illud extinguetis, quia hominis penitentis lacrymæ ignem inferni extinguunt, etiamsi paucae sint: *imo etiamsi unica sit*.

3. *Multus peccati ignis est*, inquit sanctus Chrysostomus, *et modica lacryma illum extinguit*. Multus quidem, magnus, portentosus, acerbissimus et voracissimus est ignis tartareus, quem ob hominum peccata accendit Deus in furore suo: tanta tamen lacrymarum est virtus, ut hunc ignem extinguere valeat una lacryma, et unicus veri doloris actus: *modica lacryma illum extinguit*. Quantumvis gravia sint crimina, quæ quis perpetraverit, si vel unica ex corde contrito stillet lacryma, tartaræa fornacis ignes extinguit: *lacryma portas refringit inferni, carbones extinguit tartaræe fornacis* (Petr. Cell. de Pan. 12). Macedonum regi Alexandro cum graves de matre calumnias scripsisset Antipater, rex literis perlectis, sapienter respondit: *ignorat Antipater, unicam matris lacrymulam multarum calumniarum epistolas esse deleturam*. Idem ego de enormibus quibusque sceleratorum hominum criminationibus dixero: unica enim lacrymula, si ex corde contrito prodeat, unicus veri doloris actus omnia lavare crimina, ac tartaræos rogos extinguere valet. « Omnes aquæ, ait Divus Augustinus, non extinguent unam scintillam in inferno; sed si una lacryma de puro et contrito corde processerit, totum ignem inferni extinguit ». Quod ita verum esse censuit sanctus Vincentius Ferrerius, ut asserat, quod si

damnatus, qui cruciatur in inferno, unicam compunctionis lacrymam ex corde contrito emittere posset, ignem inferni sibi totaliter extingueret, et ab eo incolumis evaderet: *Si anima unius damnati posset habere unam guttam lacrymarum veræ contritionis, Deus illum servaret*. Hoc verissimum comprobatur in divito opulone, qui cum acerrimis averni flammis cruciaretur, elevatis in cælum oculis clamavit: *Pater Abraham, miserere mei, et mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam: quia crucior in hac flamma*. Deus bone! quale refrigerium infortunatus ille, interminato flammarum vesuvio circumdatus, ex unica aquæ guttula sperare potest? Maximum sane, si credamus D. Hieronymo; qui præfata divitis verba explanans, ait, quod aquæ communis guttam non petat; verum cum recordetur lacrymarum, quas ubunde in sui palatii superliminio fuderat Lazarus, et unicam illarum lacrymarum guttam exposcit, optime sciens, quod si unicam penitentiae lacrymam fundere potuisset, infernales illos rogos omnino sibi extinxisset, quia vel unica veri doloris lacryma ignem inferni extinguit. *Unam solam guttam poscit, quia una sola ad extinguendam gehennam satis erat*. Ut ergo infernalem illum rogam adversus te accensus extinguas, penitentiam funde lacrymas. *Dedue quasi torrentem lacrymas, per diem et noctem, non des requiem tibi, neque taceat pupilla oculi tui* (Thr. 9). In tartareos illos ignes mitti plurimum timebat S. Bernardus; ac ut illos vitaret, crebras fundebat lacrymas. *Paveo gehennam, inquit, paveo iudicis vultum, ipsis quoque tremendum angelicis potestatibus; contremisco ab ira potentis, a facie furoris ejus; sed præveniam fletibus fletum* (Serm. 61 in Cant.). Sanctum hunc abbatem imitare; tua in hoc mundo desse peccata, ut in æternum in mediis inferni ignibus non luceas; funde vel unicam lacrymam ex corde contrito manantem; ponit te peccasse, et inferni ignem extingues, nec non ad cœlestia sidera exaltaberis, quia *lacrymæ ad cœlum evehunt et portant*.

III PARS.

Lacrymæ portant ad regnum cœlorum.

Lacrymæ, quæ ex corde contrito prodeunt, ad maxillam quidem descendant; eadem autem, ut ait Sapiens, *a maxilla ascendunt usque ad cœlum* (Eccli. 35, 17): neque solum ad cœlum ascendunt hæ lacrymæ, verum etiam ad cœlum lugentes ducunt et portant, quia cœlum 1. lugentibus promittitur. 2. lugentibus debetur. 3. lugentibus datur.

1. Pauperibus spiritu, mansuetis, cor mundum habentibus, et aliis nonnullis regnum cœlorum Christus pollicitus est; specialiter vero iis, qui corde contrito commissa peccata deflent. *Beati qui lugent*, inquit Christus, *quoniam ipsi consolabuntur*. Non promittit Christus cœlum iis qui lugent ob amissionem opum, amicorum, vel propinquorum; sed iis qui lugent ob peccata quæ in Deum perpetrarunt. *Lugentibus æternæ beatitudinis solatia Dominus repromittit; non quidem lugentibus orbitates, aut contumelias, aut damna temporalia; sed flentibus peccata* (S. Hilar. can. 4. in Matth.). Peccatoribus illis, qui exultant cum male fecerint, et qui gaudio, omnique mundana prosperitate diffluunt, minatur Christus, quod nisi convertantur, in inferno æternum lucebunt. *Væ vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis et fletibitis* (Luc. 6, 25). Econtra vero iis qui peccata sua detestantur, et qui de iis dolent, promittit Christus regnum cœlorum, ubi æternæ consolationis mercede perfruentur. Hanc a Christo lugentibus factam promissionem subtiliter exponit S. Augustinus (in Ps. 85) dicens: *non est res tam vicina miseriæ, quam lacrymæ, et nulla longior a miseriâ, quam beatitudo; et tamen dicitur: Beati qui lugent*. Qua ratione beati esse possunt, qui lugent? Beati sunt, inquit, in promissione, et ratione rei promissæ, quia promittit iis Christus regnum cœlorum, ubi æterno solatio fruuntur. *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur*. Ergo

dicendum, lacrymas ad cœlum portare, eo quod lacrymas fundentibus regnum cœlorum promittatur, *ac etiam debeatur*.

2. Ita cunctis lugentibus debetur regnum cœlorum, ut iis denegari non possit. Certum est enim, quod iustis debeatur regnum cœlorum, ut iis negari nequeat: quantumvis autem quis peccator sit, si vere doleat de peccato, ex peccatore fit iustus, nec ipsi ergo negari potest regnum cœlorum, si saltem in iustitia perseveret. Quod tam certo constat, ut licet aliquis peccator divino decreto ad æternos damnatus esset cruciatus, Deusque illum æterna beatitudine privare statuisset, lacrymæ ex corde contrito manantes habeant vim, si ita dicere fas est, divinam delendi, ac saltem metaphorice mutandi sententiam; ac proinde faciendi, ut ei æterna beatitudo non denegetur. Sic enim ait sanctus Petrus Chrysologus; *lacrymæ delent in omne facinus latam divina promulgatione sententiam*. Maxime differunt, inquit Chrysostomus (hom. 6 in Matt.), divina et sæcularia iudicia; *in sæcularibus iudiciis, quantumlibet post acceptam sententiam lamenteris et lugeas, non tamen effugies flendo iudicium; hic vero, si toto corde ingemueris ad Deum, solvisti repente sententiam*. Et ratio est: quia decreta, quibus Deus peccatores ad æterna supplicia damnat, sunt solum conditionata, si scilicet hi non amare fiant, suaque per veram poenitentiam non detestentur peccata. Idcirco si veræ poenitentiae lacrymas fundant, talibus hi non amplius subsunt decretis; nam ex peccatoribus iusti fiunt, eisque tunc debetur regnum cœlorum, quod procul dubio ipsis patebit modo in statu iustitiæ perseverent. Lacrymæ ergo ad cœlum portant: cum regnum cœlorum lugentibus debeatur, *ac etiam iis datur*.

3. Non omnibus datur regnum cœlorum, sed iis qui vim sibi fecerint: *regnum cœlorum vim patitur, et violenti rapiunt illud* (Matt. 11, 12). Violenti illi, quibus datur cœlum, vel iusti sunt, qui ne in peccata gravia cadant, magnam sibi vim inferunt; vel etiam peccatores, qui postquam ad gravia declinarunt scelera, magnam sibi vim inferunt, ut ab iis surgant, ac veræ poenitentiae lacrymis deleant. Hi cœlo vim faciunt; hi cœlum rapiunt, iisque, si in nova peccata non labantur, regnum

cœlorum infallibiliter datur. Et ideo præclare dixit Petrus Cæ-
lensis, regnum cœlorum ad lacrymas pertinere. *O lacryma hu-
milis, tua est potentia, tuum est regnum.* Ad lacrymas qui-
dem regnum cœlorum pertinet, quia iis datur, qui ad delenda
peccata amare flent. Peccatoribus clause sunt paradisi fores,
in cœlum intrare nequeunt, quamdiu in peccatis perseverant:
si ex corde contrito lacrymas fundant, ad cœlum properabunt
et in cœlo recipiuntur. *In fletu venient, et in misericordia
reducam eos* (Jer. 31). Sicut per aquas quilibet facile ducitur
ad terram, sic in navi penitentiae, inquit Doctor Seraphicus,
per aquam fletuum, per torrentem lacrymarum adducitur quis
ad patriam cœlestem. Refert Moyses, aquis diluvii arcam Noë-
miticam in sublime a terra fuisse elevatam; similiter animus in
limo profundi et into peccatorum gravatus, aquis lacrymarum,
tamquam salubri diluvio, ad cœlum tollitur. Hoc est felix dilu-
vium, quo peccatores ad cœlum portantur. *O felix diluvium,
o felices lacrymas, quæ animum dolentem levant, et pecca-
torem imo tartareo infizum, sublevant in sublime* (S. Greg.
Naz. or. 3). Eja, peccatores, si adversus altissimum peccastis,
uberis fundite lacrymas. Flete; non tam oculorum, quam
cordis lacrymis, flete et bene flete; flete, sicut oportet. Ne
fleatis sicut hi, de quibus ait Augustinus, quod male fleant:
*multi gemunt, gemo et ego, et hos gemo, quia male ge-
munt* (Serm. 45 de SS.). Plangunt multi bonorum tempora-
lium jacturam, et non plangunt jacturam bonorum æternorum;
plangunt ob sua emolumenta, et ob zelum honoris divini
plangere nolunt; plangunt ob nimium erga terrena affectum,
non autem ob bonorum cœlestium desiderium: plangunt capti
amore mundi, et ob cœlum, cujus obliti sunt, non plangunt.
Hi omnes gemendi sunt, quia male gemunt. Non sic ge-
mendum; non hæc esse debet lacrymarum causa, flendum et
gemendum ob perpetrata peccata, quia iis Deus offenditur,
gratia sanctificans destruitur, cœlum clauditur, et æternæ
damnationis periculum incurritur. Flete igitur ob peccata com-
missa; flete plus gemitu cordis quam oculorum, flete et verum
doloris actum elicite. *Verum dico, et non apparentem; verum*

et ex corde procedentem; *verum*, qui ad omnia peccata ve-
stra se extendat; *verum*, qui ex amore Dei procedat; *verum*,
qui propositum non amplius peccandi in se includat; *verum*,
qui ad omnia peccata confitenda inducat. Hæc sunt lacrymæ,
quæ criminum sordes lavant, quæ inferni ignem extinguunt,
et ad regnum cœlorum portant. Flete igitur, o peccatores;
non taceat pupilla oculi vestri, amaras fundite lacrymas, fle-
tibus irrigate thorum. Quod si externis oculis flere nequeatis,
non turbetur cor vestrum, neque formidet, quia lacrymæ in-
teriores, seu dolor internus, prævalet externo. *Dolor internus
præeminet dolori externo* (D. Th. 1. 2. q. 35, a. 2). Imo dolor
ille externus per lacrymas expressus, non est absolute neces-
sarius; ideo si in externas lacrymas erumpere non valeatis,
internas, quæ absolute necessariæ sunt, habere contendite. Lu-
geat cor vestrum, peccata coram Domino detestetur, doleat
sincere ob patrata scelera, et talis dolor criminum vestrorum
sordes lavabit, ignem inferni extinguet, et ad regna cœlorum
vos perducat. *Amen.*

DOMINICA QUARTA POST PASCHA.

DE MUNDI PROSPERITATE.

Expedit vobis, ut ego cadam (Joan. 16. 7).

Nulla in hoc mundo tam magna prosperitas, quæ aliquibus
adversitatibus non permisceatur. Quoadmodum enim Jacob
dilectum filium Joseph polymita, id est multicolori veste in-
duit, ita Deus homines, quos creavit, varia, multicolori, seu
ex prosperis, adversisque rebus contexta vita exornat. Ac, ut
loquitur S. Joannes Chrysostomus, *Deus tum ex adversis, tum*